

SCHADE DOOR ROOFVOGELS BIJ UITLOOPKIPPEN

Het Louis Bolk Instituut deed onderzoek naar de omvang van de schade door roofvogels op pluimveebedrijven met uitloopkippens.

Het Louis Bolk Instituut heeft onderzoek gedaan naar de schade door roofvogels op pluimveebedrijven. Het eerste deel van het onderzoek bestond uit waarnemingen in kippenuitlopen (zie kader *Resultaten roofvogelonderzoek in kippenuitlopen*). Het tweede deel bestond uit een enquête onder pluimveehouders om de omvang van de schade te achterhalen, zowel op bedrijfs- als op sectorniveau. Het onderzoek richtte zich vooral op roofvogels en minder op vossen. Dit verschil is gemaakt omdat schade door vossen enigszins te voorkomen is met de gelijk hekwerk, de kippen 's avonds naar binnen te doen en het bejagen van vossen. Terwijl eerder onderzoek door het Louis Bolk Instituut en Cabwim consultancy (zie kader *Maatregelen tegen roofvogels in kippenuitlopen*) uitwees dat tegen roofvogels in kippenuitlopen weinig tot niets te doen viel.

Aantal dode kippen door roofvogels
Om het aantal kippen dat door roofvogels

is gedood te bepalen, zijn vier methoden met elkaar vergeleken.

De meest accurate methode was de optelsom van dagelijks buiten gevonden dode kippen en het aantal kippen dat bij de telling op het slachthuis bleek te ontbreken. Het aantal kippen dat na die telling kwijt bleek te zijn, werd beschouwd als een zeer goede benadering voor kippen die in de uitloop verdwenen zijn door toedoen van roofdieren. Door jaarrond bij de dagelijkse uitloopcontrole het aantal dood gevonden kippen te tellen en te bepalen door welk roofdier ze gedood zijn, ontstaat een goede benadering voor de verhouding tussen het aantal gedood door een roofvogel en het aantal gedood door een vos voor het totale aantal gedode kippen. De dader was een roofvogel als de kop van de kip er nog aan zit en de los erbij liggende vleugel- of staartpennen uitgetrokken zijn (veerschacht intact). De dader was een vos als de kop eraf is en de los erbij liggende vleugel- of staartpennen afgebeten zijn (veerschacht doormidden).

Foto: Judith Ouwejan

Schade in euro's

Uit de 31 reacties op de online enquête kon worden uitgerekend dat de uitval door ziekten gemiddeld 7% was, er gemiddeld 1% dode kippen in de uitloop gevonden werd en gedood was door roofdieren, en dat gemiddeld 3% bleek te ontbreken na de telling op het slachthuis. Kortom: gemid-

Resultaten roofvogelonderzoek in kippenuitlopen

In juni 2015 t/m februari 2016 is door een waarnemer en met behulp van camera's in 11 kippenuitlopen gekeken naar aanwezigheid en aanvallen door roofvogels. Ook is in dezelfde uitlopen gezocht naar dode kippen om de doodsoorzaak vast te stellen.

De observaties wezen uit dat er sprake is van een substantieel schadebeeld: jaarlijks werden tientallen tot meer dan honderd door roofvogels gedode kippen aangetroffen. Op de onderzochte bedrijven werden zowel haviken als buizerds gezien die kippen doodden. Gezonde buiten lopende kippen werden na gedood te zijn door een roofvogel, binnen één tot drie dagen gereduceerd tot een schoon gegeten skeletje. Deze resten werden niet altijd teruggevonden, ook niet bij een dagelijkse controleronde in de uitloop. Ondanks dat vossen per aanval meer kippen doodden, bleken roofvogels in totaal meer kippen te doden dan vossen. Enkele filmpjes van aanvallen staan op www.louisbolk.nl/roofvogels.

Foto: Judith Ouwejan

Binnen één tot drie dagen wordt een gedode kip volledig opgegeten; de nog roze kleur toont dat het kadaver vers is.

Maatregelen tegen roofvogels in kippenuitlopen

In 2010 en 2011 deed Louis Bolk Instituut in samenwerking met Cabwim consultancy in Assen (Dr.) onderzoek naar het weren van roofvogels uit kippenuitlopen. Aan de hand van literatuuronderzoek is een lijst met maatregelen opgesteld, die met diverse deskundigen besproken is. Het merendeel van de maatregelen bleek niet uitvoerbaar of niet effectief. Twee maatregelen zijn nog uitgetoetst, maar bleken ook niet effectief of praktisch niet uitvoerbaar: het afleren van kip eten door dode 'lokkippen' onder stroom te zetten of door ze in te spuiten met een misselijkmakende stof.

Het rapport met de lijst maatregelen en de resultaten met betrekking tot de twee onderzochte maatregelen staat op www.louisbolkg.org/downloads/2515.pdf.

Voor een gangbare vrije-uitloophen was de berekening als volgt: de inkomstendering per gedode hen bedroeg € 6,22. Uitgaande van een gemiddeld bedrijf met 24.000 hennen, 7% uitval door ziekten en 4% uitval door toedoen van roofdieren, bedroeg de schade door roofdieren € 5.971 ten opzichte van het totale saldo van € 138.830 (inclusief uitval door ziekte). Door toedoen van roofdieren viel het saldo 4,3% lager uit.

Ervan uitgaande dat er ruim 300 legpluimveehouders met een uitloop waren (PPE statistisch jaarrapport 2012), had ongeveer 10% van hen de enquête ingevuld. Aangezien deze 31 pluimveehouders geen 'aselecte steekproef' waren uit de totale groep van pluimveehouders met een uitloop, kunnen we geen uitspraken doen welk aandeel van de pluimveehouders schade had door toedoen van roofdieren.

Conclusie

Zowel de waarnemingen op 11 bedrijven als de reacties van 31 pluimveehouders op de enquête wijzen uit dat pluimveebedrijven met een uitloop substantieel (in aantal en in euro's) kippen kwijt kunnen raken door toedoen van roofdieren, waarbij het aandeel gedood door roofvogels groter bleek te zijn dan het aandeel gedood door vossen.

Het volledige rapport kan worden gedownload van www.louisbolkg.nl. Het onderzoek is gefinancierd door de topsector Agri&food op basis van de EZ-regeling TKI toeslag. De overige financiering is afkomstig van BIJ12/Faunafonds en enkele deelnemende pluimveehouders.

Monique Bestman, Louis Bolk Instituut

Roofvogel op de uitkijk bij een kippenuitloop, op zoek naar een lekker hapje. Jaarlijks vallen duizenden kippen ten prooi aan roofvogels zoals de buizerds en haviken.

deld 7% dood door ziekten en gemiddeld 4% dood door roofdieren.

Alle 31 pluimveehouders gaven aan uitval te hebben door toedoen van roofdieren.

Aan de hand van saldoberekeningen met behulp van KWIN Veehouderij 2016-2017 is berekend dat de inkomstendering per gedode biologische leghen € 10,75 bedroeg.

Uitgaande van een gemiddeld biologisch bedrijf met 11.000 hennen, 7% uitval door ziekten en 4% uitval door toedoen van roofdieren, bedroeg de schade € 4.730 ten opzichte van het totale saldo van € 105.471 (inclusief uitval door ziekte). Door toedoen van roofdieren viel het saldo 4,5% lager uit.

Foto: Judith Ouwejan

Kippenskeletje hangend in het hek, dat overigens onder stroom staat; waarschijnlijk heeft een buizerd of kraai het laten vallen.

Foto: Monique Bestman

Restant van een kip onder een buizerdnest op ongeveer 50 meter afstand van een kippenuitloop.